

Scholas inspicientium. His vero Sacerdotibus pro labore suscepto aequam retributionem Episcopi largiantur.

69. – Inter alia eiusmodi Sacerdotes inquirent de horis quibus christiana catechesis traditur in Scholis, de textibus ad id adhibitis et methodo, deque numero discipulorum. De hisce autem omnibus saltem semel in anno Sacerdos vigilantiae omnium scholarum praepositus certiore reddat Episcopum.

70. – Tam laici quam clerici scholam instituere cupientes, cuiuscumque gradus ea sit, ab Ordinario veniam postulabunt et instrumentum testimonium exhibens de catholicitate scholae. Eiusmodi instrumentum, scripto datum vel typis etiam editum, Ordinarii tamen subscriptione sigilloque munitum, statim ac obtentum fuerit omnibus videndum parietibus Scholae figatur.

CAPUT II. – *De Scholis A catholicis et neutris.*

71. – Scholae a quibus omnimode arcetur institutio religiosa in tres veluti classes dispesci possunt. Primo generi accensendae veniunt illae, in quibus pro religione falsae et erroneae doctrinae discipulos edocentur, pro amore Ecclesiae ipsis odium infunditur, eorumque mores ad quamdam decantatam naturalem honestatem, non vero ad firmam, constantem, sanam solidamque virtutem, quae Fide nititur, efformantur.

72. – Ad secundum pertinent genus eae in quibus religio sanique mores directe ac aperte minime quidem impetuntur, mediis tamen indirectis et occultis discipulorum animis lethale virus inseritur, et sensim sine sensu eorum cordibus naturalis ille adimitur horror, quo quisque probus corripi solet quoties, animo pacato praeiu-

diciisque vacuo, ingruentia mala considerat longe lateque per societatem, quae omne fraenum religionis excusit, diffusa. Ita fit ut eiusmodi horrore delecto, studiosa inventus non amplius pertimescat morum corruptionem mentisque perversiorem; quinimo gradatim foedioribus etiam vitiis assuescat, Fideique thesaurum amittat. Huiusmodi scholas nemo est qui non videat tanto praeter caeteris periculosiores esse dicendas, quanto maior adhibetur astutia in discipulorum intellectu a vero avertendo, tenerisque flexibilibusque sensibus ad prava trahendis.

73. – Tertii demum generis sunt illae, in quibus religio quidem neque indirecte impugnatur, ab ipsa tamen ita praescinditur, ut nulla Doctrinae Christianae vel minima tradatur notio.

74. – Praeter eiusmodi scholas, quae quum a Gubernio civili institutae sunt *officiales* solent appellari, aliae sunt sub praetextu scientias naturales vel litteras tradendi a Protestantibus, ut plurimum, aliisque sectariis erectae, quibus *mixtarum* inditum nomen ea sane de causa, quia ad ipsas omnes indiscriminatim admittuntur tam catholici quam acatholici, quaecumque tandem eorumdem sit confessio. Ast quum eiusmodi scholae ad tres supradictas classes facili negotio reduci possint, idem ac de illis iudicium ferendum.

75. – Lugenda sane ruina ex his scholis tum Ecclesiae tum civili societati proveniens! Quapropter sedulo curent Episcopi et Parochi ut pueri catholici ad solas scholas catholicas mittantur; et nullo modo permittant ut acatholicorum magistrorum scholas, et mixtas vel laicales frequentent. Quod si gravissimae difficultates occurrant quae in aliquibus casibus particularibus aliqualem tolerantiam ad tempus suadeant, Episcopi praeter oculos habeant decreta et declarationes Sanctae Sedis,

praesertim Instructiones S. Officii ad Episcopos Helvetiae diei 26 Martii 1866 et ad Episcopos Americae Septentrionalis Foederatae diei 24 Novembris 1875,¹ et in casibus difficilioribus recurrant ad eandem S. Sedem expositis omnibus et singulis rerum adiunctis.

CAPUT III. — *De Scholis primariis, praecipue Parochialibus.*

76. — Vicarii foranei unam saltem Scholam primariam pro pueris alteramque pro puellis habere in suae Paroeciae districtu tenentur, eo loci iisque sub conditionibus ut commode frequentari possit et nihil in ea desideretur pro religiosa et civili puerorum institutione.

77. — Ceteris vero Parochis praecipimus ut idem perficere enixe curent in sua quisque Paroecia.

78. — Onus hoc gravissimum rite Parochi minime obirent, si negligentes sese ostenderent in professorum delectione et personali Scholarum vigilantia.

79. — Ad Episcopos pertinet designatio textuum normaeque in supradictis Scholis sequendae.

80. — Praecipuae partes Religioni tribuantur, ita ut singulis diebus aliquod temporis spatium huic studio assignetur.

81. — Scholarum expensas quisque Parochus satisfacere curet, speciales ad hoc a fidelibus oblationes expetendo semel saltem in mense, sodalitatem *Piarum Scholarum* instituendo, aliisque mediis quae ipsis propria suggesserit experientia.

82. — Si paroecia aliqua adeo incongrua sit ut nec Parochus nec fideles Scholam sufficienter sustentare

¹ V. Append. n. 3 et 4.

possint, Episcopum adeant, qui eisdem meliori quo potest modo prospiciet ut eiusmodi defectui occurrere valeant; super quo tamen oneratur Parochorum conscientia.

83. — Scholae Parochiales, gratuitaes prorsus esse debent, ita ut ne titulo quidem eleemosynae aliquid a puerorum sive parentibus sive tutoribus exigi possit. Hoc tamen non vetat quominus eleemosynae sponte oblatae recipiantur.

84. — Scholae nocturnae et dominicales maximi faciendae sunt, easque semel atque iterum Parochis enixe commendamus.

CAPUT IV. — *De Scholis Mediis et Superioribus.*

85. — Ut debitam servant dependentiam ab ecclesiastica auctoritate quotquot instituantur huius generis scholae, quicumque eas regat, sive clericus sive laicus, ab Ordinario loci semper exquirat textuum adprobationem, regularum domesticarum sanctionem, et nullam intermittant curam ad adolescentium animos, ea quae par est perfectione, cum scientia tum etiam pietate imbuedos.

86. — Curent huiusmodi scholarum rectores ut aliquis clericus spectatae scientiae ac virtutis pueris morales ac catecheticas tradat explanationes, Sacramentorum frequentiam inter eosdem promoveat, caeteraque doceat pietatis officia; salva tamen firmaque singulorum magistrorum obligatione circa catholicam institutionem discipulorum.

87. — In qualibet Sede Episcopali Scholam Normalem instituere teneatur Ordinarius ad professores utriusque sexus efformandos. In huiusmodi schola pro

viribus enitendum ut disciplinae Scholares ea perfectione tradantur, ut nil eorum desideretur quae temporum ratio scientiarumque incrementum expostulant.

88. — Eo etiam animo ut scholis officialibus per concursum sub debitis cautelis praefici valeant, qui in hisce catholicis scholis studiorum curricula perficient, enixe conabuntur in scholis officialibus periculum obeuntes, diploma seu instrumentum a civilibus magistratibus obtinere de eorum ad docendum idoneitate testimonium reddens.

89. — Schola Normalis pro masculino sexu Sacerdoti, pro inspectione Scholarum et vigilantia deputato, quique proinde Sacerdotibus inspectoribus scholarum dioecesis praest, regenda commendetur; quae vero pro foeminis statuatur, alicuius pia foeminarum Societatis curae subiiciatur.

90. — Supradicta decreta in robore persistere ac manere volumus usque dum praesentes temporum angustiae non mutabuntur. Quod si processu temporis Sodalitas aliqua pia Scholarum Christianarum, tum virorum tum mulierum, ut in omnium est votis, Catholicarum Scholarum huius Provinciae directionem assumere velit, locorum Ordinarii poterunt statuta praedicta moderare prout opportunius videbitur, attentis Sodalitatis regulis agendique ratione.

TITULUS IV.

DE INSTITUTIONE CLERICORUM.

CAPUT I. — *De Seminariis.*

91. — Quanta fuerit quovis tempore Ecclesiae sollicitudo in studiosa iuventute praecipue clericis imbuendis cum pietate tum etiam scientiis, vel ex hoc uno patet, quod ab antiquissimis temporibus hunc in finem ubique locorum scholae fuerint erectae ab iis quibus gregis Christi cura demandata est.

92. — Forma vero in Seminariis servanda ita a Concilio Tridentino fuit praescripta, ut nequaquam Episcoporum arbitrio relictum sit pro lubitu illam amplecti vel reiicere seu moderare, quin imo ipsi adhaerendo ad praxim est reducenda.

CAPUT II. — *De Seminariorum forma ad normam Tridentini redigenda.*

93. — Quum laeti conspiciamus nullam in nostra Provincia inveniri Dioecesim in qua Seminarium erectum non sit, hoc unum pro viribus curandum, ut finem quem sibi proposuit hac in re Concilium Tridentinum assequi in nostra Provincia conemur. Quapropter:

94. — Episcopos Comprovinciales hortamur ut prope Ecclesiam Cathedralem Seminarium constituatur, nisi contrarium suadeant gravissima rerum adiuncta: ita enim alumni poterunt sine magna temporis iactura in ecclesiasticis ritibus exerceri solemnioribus in festis ibidem inservientes.

95. — Quamvis Tridentina Synodus (sess. 23 cap. 18